

Asya Studies

Akademik Sosyal Araştırmalar / Academic Social Studies

Year: 9, Number: 33, p. 99-120, Autumn 2025

İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Eğitim-Öğretim Sürecine Yansıması*

Undesirable Student Behavior and Its Reflections on the Educational Process

ISSN: 2602-2877 / E-ISSN: 2602-263X

Araştırma Makalesi
Research Article

Geliş Tarihi
Article Arrival Date
24/06/2025

Makale Kabul Tarihi
Article Accepted Date
16/09/2025

Makale Yayın Tarihi
Article Publication Date
25/09/2025

Asya Studies

Prof. Dr. Serkan Ünsal
Sütçü İmam Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri

Eğitim Programları ve Öğretim
serkan-unsal09@hotmail.com
ORCID: 0000-0003-0367-0723

Hilmi Şahin
Yüksek Lisans Öğrencisi
Sütçü İmam Üniversitesi
Eğitim Bilimleri
Eğitim Programları ve Öğretim
hlmsn007@gmail.com
ORCID: 0009-0001-6791-4304

Öz

Bu çalışmada istenmeyen öğrenci davranışları, nedenleri, öğretmenlerin başa çıkma yöntemleri ve bu davranışların eğitim öğretim sürecine yansımasının öğretmen görüşlerine göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını Kahramanmaraş ilinin farklı okullarının çeşitli kademelerinde görev yapan 15 öğretmen oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın verileri içerik analiziyle analiz edilmiştir. Araştırmada istenmeyen öğrenci davranışlarının; okul kurallarına uymamak, okul eşyalarına zarar vermek, okulu temiz tutmamak, saygısız konuşmak, hakaret etmek, el şakası yapmak, kavga yapmak, arkadaşlarının eşyalarını izinsiz kullanmak, saldırgan davranışlar sergilemek ve argo konuşmak olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucuna göre istenmeyen öğrenci davranışlarının aile kaynaklı nedenleri; aile ilgisizliği, ailenin eğitime önem vermemesi, olumsuz aile yaşantıları, değerlerin öğretilmemesi, ailelerin rol model olamaması ve aile içi iletişimin zayıf olmasıdır. Araştırmanın başka bir sonucuna göre istenmeyen öğrenci davranışlarının öğrenci kaynaklı nedenleri; öğrencilerin kendilerini okula ait hissetmemeleri, empati eksikliği, dikkat çekme davranışı, ergen benmerkezciliği, sorumluluk üstlenmemeleri, ders çalışma alışkanlığının olmaması, kendilerini yetersiz hissetmeleridir. Araştırmada istenmeyen öğrenci davranışlarının; öğretmenlerde zihinsel yorgunluğa yol açtığı, motivasyonlarını düşürdüğü, çalışma isteklerini azalttığı, ayrıca ders sürecini olumsuz etkilediği, dersin verimini düşürdüğü, okul kültürünü olumsuz etkilediği ve diğer öğrencilerin öğrenmesine engel oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İstenmeyen Davranış, İstenmeyen Davranışın Nedenleri, Sınıf İklimi

Abstract

In this study, it was aimed to examine the undesirable student behaviours, their causes, teachers' coping methods and the reflection of these behaviours on the education process according to teachers' views. Phenomenology, one of the qualitative research designs, was used in the study. The study group of the research consisted of 15 teachers working at various levels (primary, secondary and high school) in different schools in Kahramanmaraş province. Content analysis was used to analyse the data. In the study, it was concluded that the undesirable student behaviours were; disobeying school rules, damaging school belongings, not keeping the school clean, speaking disrespectfully, insulting, playing pranks, fighting, exhibiting aggressive behaviours and slang. According to the results of the research, the family-related causes of undesirable student behaviours are family indifference, family's lack of importance to education, negative family experiences, inability to teach values, inability of families to be role models and poor communication within the family. According to the results of the research, the student-induced causes of undesirable student behaviours are: students not feeling that they belong to the school, having poor empathy skills, adolescent egocentrism, students not assuming responsibility, not having the habit of studying, and feeling inadequate. Based on the findings another result of the research, undesirable student behaviours cause mental fatigue in teachers, reduce their motivation, decrease their willingness to work, negatively affect the lesson process, disrupt the flow of the lesson, reduce the efficiency of the lesson, negatively affect the school culture and create obstacles to the learning of other students.

Keywords: Undesirable Behaviour, Causes of Undesirable Behaviour, Classroom Climate

Atf Bilgisi / Citation Information

Ünsal, S., & Şahin, H. (2025). İstenmeyen öğrenci davranışları ve eğitim-öğretim sürecine yansıması. *Asya Studies*, 9(33), 99-120. <https://doi.org/10.31455/asya.1725782>

*Bu çalışma Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulunun 11/12/2024 tarih ve E-72321963-050.04-371582 belge numarası onayı çerçevesinde gerçekleştirilmiştir.

GİRİŞ

Öğrenciler okul ve sınıf ortamında farklı davranışlar sergileyebilmektedir. Bu davranışlar içerisinde istenmeyen davranışlar da bulunmaktadır. Öğrenme öğretme sürecinin verimini azaltan, sınıfa, okula, derse öğretmene, aileye olumsuz yansımaları olan, sınıf ve okuldaki yazılı ve yazılı olmayan kurallara ters düşen davranışlar istenmeyen öğrenci davranışları olarak tanımlanmaktadır (Akçadağ, 2008; Aydın & Yıldırım, 2019; Başar, 2016; Öztürk, 2007). İstenmeyen öğrenci davranışları, öğretmenin öğretim sürecini, öğrencinin kendisinin ve başkalarının öğrenmesini önemli biçimde engelleyen, öğrenme ortamını dolaylı veya doğrudan bozan ve karışıklık oluşturan davranışlardır (Burden, 1995; Akt. Coştu, 2023). İstenmeyen öğrenci davranışı, okulda eğitim ve öğretim sürecinin sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesinin engelleyen, öğretmenin moral ve motivasyonunu azaltan, sınıfta olumsuz bir öğrenme ortamı oluşturan, eğitimin amaçlarının gerçekleşmesine olumsuz etkide bulunan davranışlar olarak tanımlanabilir. Özdemir (2011) bir davranışın istenmeyen davranış olarak nitelendirilebilmesi için öğrencinin sosyalleşmesini engellemesi, öğrencinin kendisinin veya arkadaşlarının güvenliğini tehlikeye atması, kendisinin ya da arkadaşlarının öğrenmesini engellemesi, okula ait araç gereçlere veya arkadaşlarının eşyalarına zarar vermesi şeklinde ölçütler belirlemiştir.

İstenmeyen öğrenci davranışlarının zamanın etkili kullanılmasını engellemek, sınıf düzenini ve eylemlerini bozmak, sınıf ortamında eğitsel amaçların gerçekleştirilmesini zorlaştırmak, sınıf üyelerini olumsuz etkilemek gibi birçok olumsuz sonuçları bulunmaktadır (Akçadağ, 2008; Başar, 2016). İstenmeyen öğrenci davranışlarının sadece öğretmenin öğretim süreci üzerinde değil, öğrencinin kendi öğrenmesi ve sosyal-duygusal gelişimi üzerinde de olumsuz etkileri vardır (Cunningham ve Sugawara, 1988; Akt. Coştu, 2023).

Hemen hemen her okul ve sınıf ortamında öğrenciler farklı şekillerde istenmeyen davranışlar sergileyebilmektedir. Bundan dolayı öğretmenler ve okul yönetimi istenmeyen öğrenci davranışları ile başa çıkmak gibi zorlu görevleri bulunmaktadır. Öğretmenlerin ve okul yönetiminin bu zorlu görevin üstesinden gelebilmeleri istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenlerini bulmalarından geçiyor (Yuan ve Che, 2012). İstenmeyen davranışların nedenleri; sınıf içi, sınıf dışı, öğrenci, okul, öğretmen, öğrenci, program kaynaklı olmak üzere farklı şekillerde sınıflandırılmaktadır (Ataman, 2001; Aydın, 2015; Başar, 2016; Cangelosi, 2016).

Öğretmen kaynaklı nedenler; öğretmenin kişiliği, mesleki yeterliği, zaman yönetimi, öğrencilerle arasındaki iletişimi, öğrencilerin bireyselliklerine yeteri kadar hoşgörülü davranmaması, öğrencilere yönelik geliştirilen tutum, öğrencilerden beklentisi, çocuğun davranışlarına uygun tepki vermemesidir (Kitishat ve Al-Frieihat 2013; Küçükahmet, 2001; Yılmaz, 2008; Yumuşak ve Balcı, 2018). Ayrıca öğretmenin alan bilgisi, tecrübesi, öğrenci tepkisini çeken davranışlara sıklıkla başvurması, öğrencilerinin önünde itibarını geri kazanmak için aşırı tepki vermesi, sınıfta uygun olmayan davranışları genellikle ceza vererek kontrol etmeye çalışması, öğrencilerine istenilen davranışlar için model olamaması, öğrencileri derse aktif katamaması, dersi işleme biçimi ve disiplin anlayışını istenmeyen öğrenci davranışının öğretmen kaynaklı diğer nedenleridir (Kitishat ve Al-Frieihat 2013; Küçükahmet, 2001; Yılmaz, 2008; Yumuşak ve Balcı, 2018).

Öğrenci kaynaklı nedenler; öğretmene karşı bağımlılık göstermesi, öğrencilerin yetenekleri, öğrencilerin sağlığı, öğrencilerin karakteri, sosyal becerileri ve gereksinimleri, öğrencilerin öğretmene yönelik yanlış inançları, dikkatini toplayamaması, arkadaşlarına ve okula karşı olumsuz tutum içinde olması, öğrencinin kendisine ilişkin olumsuz algısıdır (Girmen vd., 2006; Kitishat ve Al-Friehat 2013; Tertemiz 2000, Yiğit, 2010; Yumuşak ve Balcı, 2018). Okul dışı nedenler; yoksulluk, sosyal destek eksikliği ve ebeveynlik kalıplarıdır (Dada & Okunade 2014). İstenmeyen öğrenci davranışlarının sınıf içinde nedenleri; sınıf içinde heyecan eksikliği, sınıfın fazla kalabalık olması, fiziksel şartların uygun olmamasıdır (Demir, 2011; Kitishat ve Al-Friehat 2013).

İstenmeyen davranışların nedenleri farklı olsa da sonuçları bakımından eğitim ve öğretim sürecine olumsuz yansıması olmakta, öğrencilerin öğrenmesine engel olmaktadır. Ayrıca bu davranışların varlığı, öğretmenlerin etkili bir öğrenme ortamı oluşturmasını zorlaştırmakta (Marzano, vd., 2008; Türnüklü, vd., 2001) ve öğrenciler üzerinde psikolojik ve fiziksel sorunlara da yol açmaktadır (Başar, 2016). Bu nedenle alan yazında istenmeyen öğrenci davranışlarını konu edinen birçok araştırma yapılmıştır. Bu araştırmalarda istenmeyen öğrenci davranışları, istenmeyen davranışlara ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri, istenmeyen davranışları yönetme stratejileri, istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı geliştirilen çözüm önerileri, istenmeyen davranışlar ile baş etme stratejileri incelenmiştir (Çetin, 2013; Çankaya, 2011; Dağlı ve Baysal, 2011; Özer vd., 2014; Yumuşak ve Balcı, 2018).

İstenmeyen öğrenci davranışları geçmişte olduğu gibi günümüzde de bir olgu olarak varlığını devam ettirmektedir (Özdaş & Ağasoğlu, 2021). Hatta istenmeyen öğrenci davranışları öğrenciler arasında hızla yaygınlaştığı görülmektedir. Bu durum ebeveynler, öğretmenler, hükümetler ve hatta çocukların kendileri arasında bile endişe oluşturmaktadır. Endişenin kaynağı istenmeyen öğrenci davranışlarının okullarda ve sınıflarda düzilememesi veya çok az düzeltilmesidir (Dada & Okunade, 2014). Günümüzde toplumsal değişim hızlanmakta, cep telefonu ve sosyal medya kullanımını yaygınlaşmakta, aile yapısı dönüşmekte, boşanmalar artmakta, şiddet toplumsal hayatın hemen hemen her noktasında daha yaygın hale gelmektedir. Ayrıca dünyada kültürel, sosyal ve ekonomik, paradigmalara bağlı olarak değer dönüşümleri yaşanmakta ve bu dönüşümlere bağlı olarak narsist, toplumsal sorumluluktan uzak, konformist, benmerkezci, bir kişilik tipi öne çıkmaya başlamaktadır (Zencirkıran, 2015). Bahsedilen değişim ve dönüşümlere bağlı olarak istenmeyen öğrenci davranışları ve nedenlerinin farklılaşacağı düşünülmektedir. Bu farklılaşmanın nasıl ve ne şekilde gerçekleştiğini tespit etmek için güncel araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyaç araştırmanın problem durumunu oluşturmaktadır.

Eğitim istendik davranış kazandırmanın yanında istenmeyen davranışların düzeltilmesi sürecidir. Bu sürecin başarılı olması için istenmeyen öğrenci davranışlarının, nedenlerinin ve bu davranışları düzeltmeye yönelik hangi yöntemlere başvurulduğunun tespit edilmesi gerekmektedir. Bu araştırmanın bu tespitlere katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Öğretmenlerin sınıf yönetimini ve eğitsel amaçlarını gerçekleştirmesini öğrencilerin istenmeyen davranışlar sergilemesi zorlaştırmaktadır. Bundan dolayı, istenmeyen davranışların nedenlerini ve etkilerini anlamak çok önemlidir (Rathod, 2018). Etkili öğrenme ortamı olan sınıflarda gerçekleşecek istenmeyen öğrenci davranışları öğrenme çıktılarına da olumsuz yansıtacaktır. Bundan dolayı öğretmenlerin istenmeyen davranışları yönetmeleri ve önlemleri gerekmektedir (Johnson vd.,

2019). Bu araştırmanın sonuçlarının öğretmenlere istenmeyen öğrenci davranışlarını yönetme ve önleme konusunda önemli veriler sunacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın problem cümlesi “istenmeyen öğrenci davranışları, nedenleri bu davranışların eğitim öğretim sürecine yansması” şeklinde belirlenmiştir. Bu problem cümlesine göre araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır.

S1. Okuldaki istenmeyen öğrenci davranışlarına ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?

S2. Okuldaki istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenlerine ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?

S3. Öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarıyla başa çıkmada kullandıkları yöntemlere ilişkin görüşleri nelerdir?

S4. İstenmeyen öğrenci davranışlarının eğitim öğretim sürecine yansmasına yönelik öğretmen görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada istenmeyen öğrenci davranışlarının neler olduğu, istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenleri, istenmeyen öğrenci davranışlarıyla öğretmenlerin kullandıkları başa çıkma yöntemleri ve bu davranışların eğitim öğretim sürecine yansması öğretmen deneyimleri bağlamında incelenmesi amaçlandığından fenomenoloji deseni uygulanmıştır.

Fenomenoloji bildiğimiz ancak detaylı bir anlayışımızın olmadığı olgulara yoğunlaşmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Fenomenoloji araştırmalarında katılımcıların deneyimlerini nasıl anlamlandırdıkları ve bu deneyimleri nasıl yansıttıkları araştırılmaktadır (Merriam, 2013; Patton, 2014). Fenomenolojik araştırmalarda incelenen “olgular” içinde bulunduğumuz dünyadaki olaylar, yaşantılar, yönelimler, algılar, durumlar ve kavramlar gibi çeşitli şekillerde karşımıza çıkabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu araştırmada ise incelenen olgu istenmeyen öğrenci davranışlarıdır. Patton (2014), bir olguyu detaylı şekilde inceleyebilmek için olguya yönelik farklı bireylerden ayrıntılı biçimde görüşlerinin alınmasının önemli olduğunu vurgulamıştır. Bu araştırmada istenmeyen öğrenci davranışlarıyla ilgili farklı kademelerde görev yapan, farklı branşlardan öğretmenlerin olguya yönelik görüşleri alınmış ve incelenmeye çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın katılımcıları 2023-2024 eğitim öğretim yılında Kahramanmaraş ilinde farklı okullarda çeşitli kademelerde çalışan 15 öğretmenden oluşmuştur. Katılımcılar gönüllük esasına göre belirlenmiştir. Araştırmanın katılımcıları belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik örneklemede temel amaç çalışma grubu ile görece küçük bir örneklem oluşturarak bu grupta yer alan konuya taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini üst seviyede tutmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Çalışma grubu belirlenirken katılımcıların cinsiyet, kıdem yılı, branşı ve

çalışılan okul kademesi değişkenlerinin çeşitlilik sağlayacağı düşünülmüştür. Araştırmanın katılımcılarına yönelik demografik bilgilere Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Özellikleri

Kod	Cinsiyet	Kıdem yılı	Branşı	Çalışılan okul kademesi
K1	Erkek	5	İngilizce	Lise
K2	Erkek	5	Türk Dili Ve Edebiyatı	Lise
K3	Kadın	4	Din Kültürü	Lise
K4	Kadın	9	Türkçe	Ortaokul
K5	Kadın	7	İngilizce	Lise
K6	Erkek	9	Coğrafya	Lise
K7	Erkek	18	Teknoloji Ve Tasarım	Ortaokul
K8	Erkek	8	İngilizce	Ortaokul
K9	Erkek	13	Fen Bilimleri	Ortaokul
K10	Erkek	21	Tarih	Lise
K11	Erkek	1	Beden Eğitimi	Lise
K12	Erkek	5	Türkçe	Ortaokul
K13	Kadın	5	Sınıf Öğretmeni	İlkokul
K14	Kadın	1	Matematik	Ortaokul
K15	Kadın	7	Sınıf Öğretmeni	İlkokul

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların ikisi ilkokulda (Sınıf Öğretmeni), altısı ortaokulda, Türkçe, Teknoloji ve Tasarım, İngilizce, Fen Bilimleri, Matematik, yedisi lisede, Türk Dili ve Edebiyatı, İngilizce, Coğrafya, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Tarih, Beden Eğitimi branşlarında görev yapmaktadır. Çalışma grubundaki erkek katılımcıların sayısı dokuz, kadın katılımcıların sayısı ise altı iken üçü beş yıldan az, dokuzu beş ile 10 yıllık, biri 11 ile 15 yıllık, ikisi 15 yıl ve üzeri kıdeme sahiptir.

Veri Toplama Aracı

Araştırma verilerinin toplanmasında araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Formun ilk bölümünde katılımcıların kişisel özelliklerini belirleyebilmek için dört, ikinci bölümünde ise istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmen görüşlerini almaya yönelik dört açık uçlu soru bulunmaktadır. Ayrıca görüşmenin seyrine göre bu soruların dışında sonda soruları da araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur.

Sorular hazırlanırken öncelikle literatür taraması yapılarak soru havuzu oluşturulmuştur. Sonrasında havuzdan oluşturulan taslak soruların araştırmanın amacına uygun olup olmadığını belirlemek için uzman görüşüne başvurulmuştur. Soruların anlaşılır olup olmadığını belirleyebilmek adına farklı branşlardan üç öğretmenle pilot uygulama yapılmış, bu uygulamadan elde edilen dönütler neticesinde görüşme formundaki sorular düzenlenmiştir.

Verilerin Toplanması

Görüşmeler 2023-2024 eğitim öğretim yılında Kahramanmaraş ilinde farklı kademelerde ve farklı branşlarda görev yapan öğretmenlerle yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler 15-25 dakika arası sürmüştür. Görüşmeye başlamadan önce öğretmenlere araştırmanın kapsamı hakkında bilgilendirme yapılmış olup yalnızca gönüllü öğretmenlerin

araştırmaya katılımları sağlanmıştır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için öğretmenlerden görüşme formunda yer alan soruları samimi ve içten bir şekilde yanıtlamaları istenmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde daha önceden belli olmayan temalar, kodlar ve kategoriler analiz sonucunda ortaya çıkarılır. Burada amaç toplanan verileri temalar ve kodlar çerçevesinde düzenleyerek okuyucunun anlayabileceği biçimde sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmada katılımcıların görüşme notları içerik analizine göre katılımcı numarası, kod, frekans ve ana temalar şeklinde kategorize edilmiştir. Kodlar kendi aralarında anlam benzerliklerine ve belirli bir kurala göre gruplandırılarak alt temalar ortaya çıkarılmış, sonrasında ise kodlar ve temalar tablolaştırılmış ve kodlarla ilgili öğretmen görüşlerinden doğrudan ifadelerle yer verilmiştir (McMillan ve Schumacher, 2010; Neuman, 2012).

Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmada, verilerin güvenilirlik ve geçerliğini sağlamaya yönelik Creswell, 2020; Creswell & Poth, 2016; Johnson ve Christensen, 2004; Merriam, 2013; Yıldırım ve Şimşek, 2011) önerileri doğrultusunda yapılan işlemler aşağıda sıralanmıştır. Öncelikle araştırmacıların birinin çalıştığı üniversiteden araştırma için etik kurul onayı alınmıştır. Araştırma etik ilkelere uygun bir şekilde yürütülmüştür. Araştırmaya sadece gönüllü öğretmenler katılmış, öğretmenlerin görüşlerinden elde edilen veriler sadece bilimsel amaçlar için kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin kimlik bilgileri gizli tutulmuş her öğretmen için K1- K2- K3- K-4 şeklinde kodlar verilmiştir. Araştırmada detaylı betimlemelere yer verilmiştir. Araştırma sürecinin detayları hakkında ayrıntılı bilgilere yer verebilmek için katılımcıların nasıl seçildiği, veri toplama aracının nasıl geliştirildiği, verilerin nasıl toplandığı ve analiz aşaması detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Katılımcı görüşlerine doğrudan alıntılarla yer verilmiştir. Katılımcının görüşme sırasında rahat olabilmesi için bu çalışma hakkında detaylı bilgi verilmiş, katılımcıların kendilerini özgürce ifade etmelerine ve herhangi bir müdahale olmaksızın soruları yanıtlamalarına izin verilmiştir. Araştırmanın verileri, bilgisayarda dosyalanmış, istenildiği zaman denetlenebilir duruma getirilmiştir. Makalede okuyucunun anlayabileceği şekilde açık ve anlaşılır bir dil kullanmanın yanı sıra, bulgular tablolaştırılarak okuyucuların bulguları daha rahat okumaları sağlanmıştır.

Etik Kurul Beyanı

Kurul Adı: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu

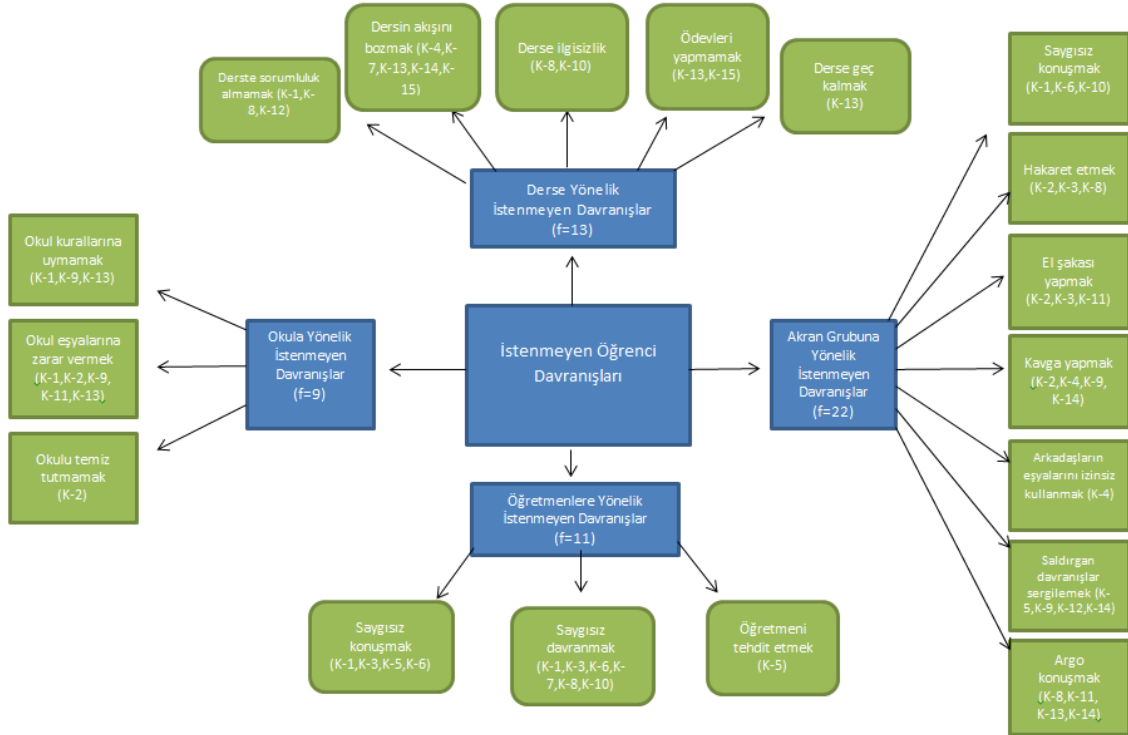
Karar Tarihi: 11.12.2024

Belge Numarası: E-72321963-050.04-371582

BULGULAR

Araştırmanın cevap aradığı birinci soru, istenmeyen öğrenci davranışlarının neler olduğunu ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular Şekil 1’de sunulmuştur.

Şekil 1: İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Yönelik Öğretmen Görüşleri

Şekil 1 incelendiğinde öğretmenler okulda karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik görüşleri, akran grubuna yönelik, öğretmenlere yönelik, okula yönelik teması altında analiz edilmiştir. Derse yönelik istenmeyen davranışlar teması içinde katılımcılar istenmeyen öğrenci davranışlarının; derste sorumluluk almama, dersin akışını bozma, derse ilgisizlik, ödevleri yapmama ve derse geç kalma olduğunu ifade etmiştir.

Derste sorumluluk almamaya yönelik görüş belirten (K-1, K-8, K-12) katılımcılardan K-1 görüşünü “Öğrencilerin hem derslere karşı hem de kendi hayatlarına yönelik olarak sorumsuz davranmaları ve okul kurallarına uymamaları gibi davranışlar karşılaştığım istenmeyen öğrenci davranışları arasındadır.” şeklinde ifade etmiştir. Dersin akışını bozmaya yönelik görüş belirten (K-4, K-7, K-13, K-14, K-15) katılımcılardan K-4’ün görüşü “Diğer öğrencilerin eşyalarını izinsiz olarak kullanma ya da alma, ders esnasında işleniş bozma, arkadaşlarıyla tartışmaları ve kavga yapmaları okulda karşılaştığım istenmeyen öğrenci davranışlarındandır.” şeklindedir. Derse ilgisizliğe yönelik görüş belirten (K-8, K-10) katılımcılardan K-8 görüşünü “Öğrencilerin derslere karşı ilgisiz olmaları ve ders çalışmamaları, arkadaşlarına karşı zorbalık yapmaları bu davranışlara örnek gösterilebilir.” şeklinde ifade etmiştir. Ödevleri yapmamaya yönelik görüş belirten (K-13, K-15) katılımcılardan K-15 görüşünü “Öğrencilerin derste söz almadan konuşmaları, birbirlerine

eşyalarını izinsiz kullanmaları, verilen ödevleri yapmamaları, derse hazırlıksız gelmeleri istenmeyen öğrenci davranışları arasındadır.” şeklinde ifade etmiştir. Derse geç kalmaya yönelik K-13’ün görüşü “Ödev yapmama, arkadaşlarına argo kelimeler kullanma, derse geç kalma, derste izinsiz konuşma, kitap okumamak, okul kurallarına uymamak, okul eşyalarına zarar vermek gibi davranışlar söylenebilir.” şeklindedir.

Akran grubuna yönelik istenmeyen davranışlar teması içinde katılımcılar istenmeyen öğrenci davranışlarının; saygısız konuşmak, el şakası yapmak, hakaret etmek, kavga yapmak, izinsiz olarak arkadaşlarının eşyalarını kullanmak, saldırgan davranışlar sergilemek ve argo konuşmak olduğunu ifade etmiştir. Saygısız konuşmaya yönelik görüş belirten (K-1, K-6, K-10) katılımcılardan K-6 görüşünü “*Öğretmenlerine ve arkadaş gruplarına karşı saygısızca davranıyorlar ve sürekli argo kelime kullanıyorlar.*” şeklinde ifade etmiştir. Hakaret etmeye yönelik görüş belirten (K-2, K-3, K-8) katılımcılardan K-2 görüşünü “*Öğrencilerin birbirlerine hakaret etmeleri, çok fazla fiziksel şaka yapmaları ve bunların kavgaya dönüşmesi, sınıfları ve okulu temiz tutmamaları, okula ve okul eşyalarına zarar vermeleri en çok karşılaştığım olumsuz davranışlardandır.*” şeklinde ifade etmiştir. El şakası yapmaya yönelik görüş belirten (K-2, K-3, K-11) katılımcılardan K-3 görüşünü “*Öğrencilerin disiplin konusunda duyarsız davranmaları, öğretmenlere karşı saygısız davranış sergilemeleri, birbirlerine karşı istenmeyen el şakaları yapmaları ve sürekli olarak hakaret içerikli konuşmaları karşılaştığım davranışlarındandır.*” şeklinde ifade etmiştir. Kavga yapmaya yönelik görüş belirten (K-2, K-4, K-9, K-14) katılımcılardan K-9 görüşünü “*Öğrencilerin birbirleriyle sürekli kavga etmesi, günlük konuşmalarında ve davranışlarına şiddet eğilimli olmaları, okul kurallarına uymamaları sık karşılaştığım istenmeyen davranışlardandır*” şeklinde ifade etmiştir. Arkadaşlarının eşyalarını izinsiz kullanmaya yönelik K-4’ün görüşü “*Diğer öğrencilerin eşyalarını izinsiz olarak kullanma ya da alma, ders esnasında işleniş bozma, arkadaşlarıyla tartışmaları ve kavga yapmaları istenmeyen öğrenci davranışları arasındadır.*” şeklindedir. Saldırgan davranışlar sergilemeye yönelik görüş belirten (K-5, K-9, K-12, K-14) katılımcılardan K-14 görüşünü “*Öyle şiddet yanlısı çocuklar gözlemliyorum ki karşısındaki ile tek kelime etmeden ilk ve tek olduğuna inandığı çareyi kaba kuvvette buluyorlar. Bunlarla beraber ne yazık ki öğretmene saygıyı bilmediklerinden sorunları çözmek çok zorlaşıyor.*” şeklinde ifade etmiştir. Argo konuşmaya yönelik görüş belirten (K-8, K-11, K-13, K-14) katılımcılardan K-11 görüşünü “*Okul ortamında ve özellikle beden eğitimi dersinde el kol şakası yapıyorlar, oyun oynarken birbirlerine zorbaca davranıyorlar ve sürekli argo kelime kullanıyorlar.*” şeklinde ifade etmiştir.

Öğretmenlere karşı istenmeyen davranışlar teması içinde katılımcılar istenmeyen öğrenci davranışlarının; saygısız davranmak, saygısız konuşmak ve öğretmeni tehdit etmek olduğunu ifade etmiştir. Saygısız davranmaya yönelik görüş belirten (K-1, K-3, K-6, K-7, K-8, K-10) katılımcılardan K-10 görüşünü “*Öğrencilerin derslere karşı ilgisiz olması, öğretmenleriyle konuşurken saygısız davranışlarda bulunmaları ve kendi aralarında saygısızca konuşmalarıyla çok fazla karşılaşıyorum.*” şeklinde ifade etmiştir. Saygısız konuşmaya yönelik görüş belirten (K-1, K-3, K-5, K-6) katılımcılardan K-6 görüşünü “*Öğretmenlerine ve arkadaş gruplarına karşı saygısızca davranıyorlar ve sürekli argo kelime kullanıyorlar.*” şeklinde ifade etmiştir. Öğretmeni tehdit etmeye yönelik K-5’in görüşü “*Öğrenciler öğretmenlerine “siz” diye*

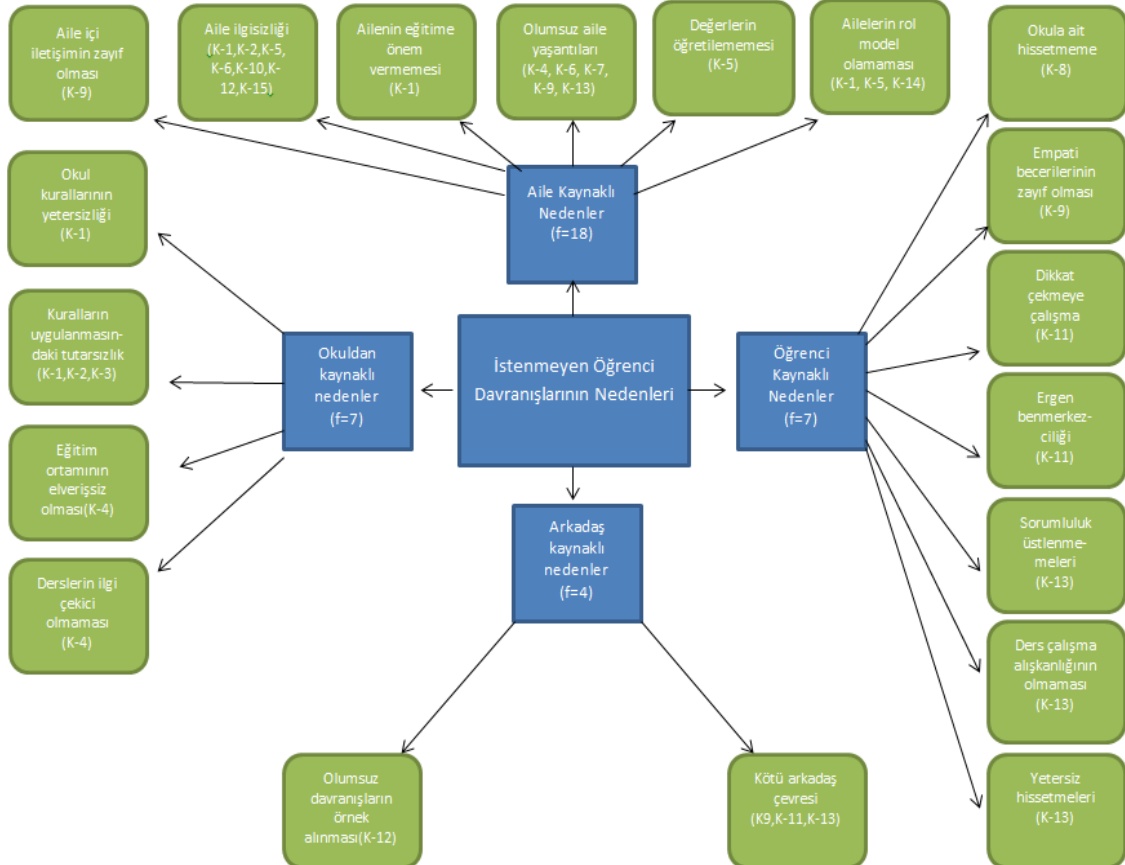
bile hitap etmeyi bilmiyorlar. Öğrencilerinin davranışları çok agresif. Öğretmenleri tehdit dahi ediyorlar.” şeklindedir.

Okula yönelik istenmeyen davranışlar teması içinde katılımcılar istenmeyen öğrenci davranışlarının; okul kurallarına uymamak, okul eşyalarına zarar vermek, okulu temiz tutmamak olduğunu ifade etmiştir. Okul kurallarına uymamaya yönelik görüş belirten (K-1, K-9, K-13) katılımcılardan K-13 görüşünü “Öğrenciler okul kurallarına uymuyorlar ve okul eşyalarına zarar veriyorlar” şeklinde ifade etmiştir. Okul eşyalarına zarar vermeye yönelik görüş belirten (K-1, K-2, K-9, K-11, K-13) katılımcılardan K-11 görüşünü “Öğrenciler spor malzemelerini bilinçsizce kullanarak zarar veriyorlar” şeklinde ifade etmiştir. Okulu temiz tutmamaya yönelik K-2’nin görüşü “Öğrenciler sınıfları ve okulu temiz tutmuyorlar, okula ve okulun araç gereçlerine zarar veriyorlar.” şeklindedir.

Katılımcı görüşlerine göre istenmeyen öğrenci davranışlarının akran grubu, öğretmenler ve okula teması içinde çeşitlilik göstermektedir. İstenmeyen öğrenci davranışlarının çeşitli olması; öğretmenlerin eğitime ilişkin tutumundan, disiplin anlayışından, öğrenciye yaklaşımından, branşından, görev yaptığı okul kademesinden ve okul ikliminden kaynaklanabilir.

Araştırmanın cevap aradığı ikinci soru, istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenlerinin neler olduğunu ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular Şekil 2’de sunulmuştur.

Şekil 2: İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Nedenlerine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Şekil 2 incelendiğinde katılımcıların okuldaki istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenlerine yönelik görüşleri; aile, öğrenci, arkadaş, okul ve sosyal medyadan kaynaklı nedenler teması altında analiz edilmiştir. Aile kaynaklı nedenler teması içinde katılımcılar istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenlerinin; aile ilgisizliği, ailenin eğitime önem vermemesi, olumsuz aile yaşantıları, değerlerin öğretilmemesi, ailelerin rol model olamaması ve aile içi iletişimin zayıf olması olduğunu ifade etmiştir.

Aile ilgisizliğine yönelik görüş belirten (K-1, K-2, K-5, K-6, K-10, K-12, K-15) katılımcılardan K-5 görüşünü “*Çalıştığım okullarda gözlemlediğim en önemli şey verdiğimiz eğitimin ailede bir karşılığı olmaması ve önemsenmemesi. Öğrencilerimiz maalesef ilgisiz büyütülüyor. Önemli değerler aile içinde çocuklara aktarılamıyor.*” şeklinde ifade etmiştir. Ailenin eğitime önem vermemesine yönelik K-1’in görüşü “*Ailelerin ilgisizliği, eğitime yeterince önem vermemeleri, kültürel yapıları, öğrenciler de istenmeyen davranış olarak nitelediğimiz davranışların ailelerini de göstermesi, öğrencilere kötü rol model olmaları, okul kurallarının yetersizliği ve uygulanma aşamasında tutarlığın sağlanamaması bu davranışların nedenleri arasında söylenebilir.*” şeklindedir. Olumsuz aile yaşantılarına yönelik görüş belirten (K-4, K-6, K-7, K-9, K-13) katılımcılardan K-7 görüşünü “*En önemli nedenlerinin aile içinde yaşanan huzursuzluklar ve öğrencinin ailesiyle yaşadığı çatışmalar olduğunu düşünüyorum.*” şeklinde ifade etmiştir. Değerlerin öğretilmemesine yönelik K-5’in görüşü “*Öğrencilere önemli değerlerimizin, nezaket sözcüklerimizin yeterince öğretilmediğini düşünüyorum.*” şeklindedir. Ailelerin rol model olamamasına yönelik görüş belirten (K-1, K-5, K-14) katılımcılardan K-14 görüşünü “*Açık ifade etmeliyim ki ailede gözlemlenen davranışlar okulda sergileniyor. Ebeveynlerinden şiddet gören, ailede küfrü normal gören çocuk okuldan arkadaşlarına şiddet gösteriyor.*” şeklinde ifade etmiştir. Aile içi iletişimin zayıf olmasına yönelik K-9’un “*Aile içinde iletişimin zayıf olması ve aile içi olumsuz yaşantılar istenmeyen davranışları nedenleri arasında gösterilebilir.*” şeklindedir.

Öğrenci kaynaklı nedenler teması içinde katılımcılar istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenlerinin; öğrencilerin okula ait hissetmemeleri, empati becerilerinin zayıf olması, dikkat çekmeye çalışması, ergen benmerkezciliği, öğrencilerinin sorumluluk üstlenmemeleri, ders çalışma alışkanlığının olmaması, yetersiz hissetmeleri olduğunu ifade etmiştir. Okula ait hissetmemelerine yönelik K-8’in görüşü “*Öğrencilerin kendilerini okula ait hissetmemeleri ve okulda bulunmak istememelerinin en büyük sebep olduğunu düşünüyorum.*” şeklinde ifade etmiştir. Empati becerilerinin zayıf olmasına yönelik K-9’un görüşü “*Öğrencilerin bulundukları arkadaş ortamından ve öğrencilerin empati becerilerinin zayıf olmasından kaynaklandığını düşünüyorum.*” şeklinde ifade etmiştir. Dikkat çekmeye çalışmasına ve ergen benmerkezciliğine yönelik K-11’in görüşü “*Bu istenmeyen davranışların nedenleri arasında ergenlik döneminin getirdiği dikkat çekmeye çalışma, ilgi göreceğini düşünme ve ergen benmerkezciliği olduğunu düşünüyorum.*” şeklindedir. Sorumluluk üstlenmemeleri, ders çalışma alışkanlığının olmaması ve yetersiz hissetmelerine yönelik K-13’ün görüşü “*Bu davranışların nedenleri sorumsuzluk, ders çalışma alışkanlığının olmaması, erken çocukluktan gelen olumsuz yaşantılar, görev bilincinin olmaması, kendini yetersiz hissetme gibi hususlar olabilir.*” şeklindedir.

Arkadaş kaynaklı nedenler teması içinde katılımcılar istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenlerinin; kötü arkadaş çevresi, diğer öğrencilerin olumsuz davranışlarının örnek alınması olduğunu ifade etmiştir. Kötü arkadaş çevresine yönelik görüş belirten (K-9, K-

11, K-12) katılımcılardan K-11 görüşünü “*Öğrenciler, etrafındaki olumsuz arkadaş ortamlarından etkilendiği için bu davranışları sergiliyor olabilirler.*” şeklinde ifade etmiştir. Diğer öğrencilerin olumsuz davranışlarının örnek alınmasına yönelik K-12’nin görüşü “*Öğrencilerin olumsuz arkadaş çevresinde bulunması ve kötü davranış sergileyen diğer öğrencilerin örnek alınması bu davranışların nedenleri arasında gösterilebilir.*” şeklindedir.

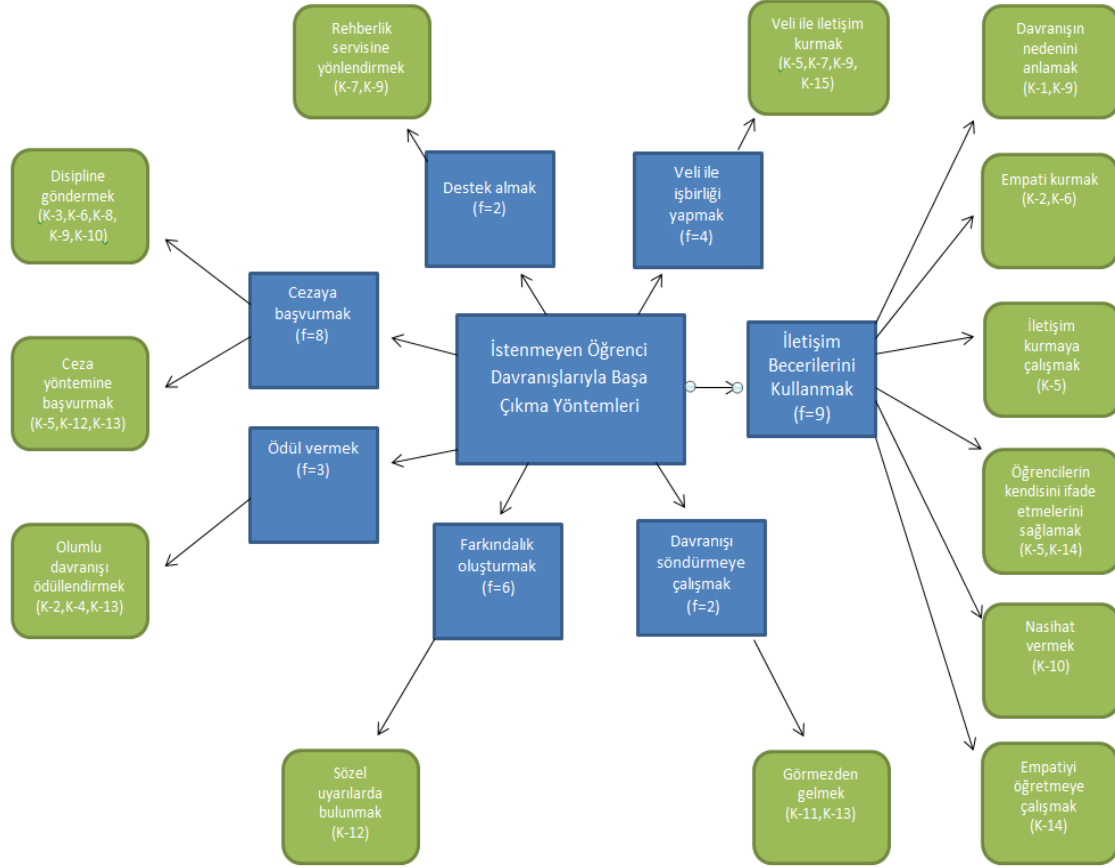
Okuldan kaynaklı nedenler teması içinde katılımcılar istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenlerinin; okul kurallarının yetersizliği, kurallarının uygulanmasındaki tutarsızlık, eğitim ortamının elverişsiz olması, derslerin öğrencilerin ilgisini çekmemesi olduğunu ifade etmiştir. Okul kurallarının yetersizliğine yönelik K-1’in görüşü “*Okul kurallarının yetersizliği ve uygulanma aşamasında tutarlılığın sağlanamamasının istenmeyen davranışlara neden olduğu söylenebilir.*” şeklindedir. Kurallarının uygulanmasındaki tutarsızlığa yönelik görüş belirten (K-1, K-2, K-3) katılımcılardan K-2 görüşünü “*Okul kurallarının yeterince uygulanmaması bu davranışlara neden olabiliyor.*” şeklinde ifade etmiştir. Eğitim ortamının elverişsiz olmasına ve derslerin öğrencilerin ilgisini çekmemesine yönelik K-4’ün görüşü “*Okullardaki eğitim ortamının elverişsiz olması ve derslerin öğrencilerin ilgisini çekmemesinin bu davranışlarının nedeni olabileceğini düşünüyorum.*” şeklindedir.

Sosyal medya kaynaklı nedenler teması içinde katılımcılar istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenlerinin; sosyal medyada çok zaman geçirme, sosyal medyadaki içeriklerin etkisinde kalma olduğunu ifade etmiştir. Sosyal medyada çok zaman geçirmeye yönelik K-10’un görüşü “*Bu davranışların nedenlerinin sosyal medyada uzun zaman geçirme olduğunu düşünüyorum.*” şeklindedir. Sosyal medyadaki içeriklerin etkisinde kalmaya yönelik K-12’nin görüşü “*Öğrencilerin sosyal medyada ya da internette gördükleri içeriklerin etkisinde kalmaları bu davranışların nedeni olabilir*” şeklindedir.

Katılımcı görüşlerine göre istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenlerinin çok boyutlu olduğu ve bu boyutların birbirini doğrudan ve dolaylı bir şekilde etkilediği söylenebilir. Ayrıca istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenlerinin sadece okulla sınırlı olmadığı, okulun dışında aile ve arkadaş ortamının da istenmeyen öğrenci davranışlarına neden olduğu ifade edilebilir.

Araştırmanın cevap aradığı üçüncü soru, katılımcıların istenmeyen öğrenci davranışlarıyla başa çıkmada kullandıkları yöntemleri ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular Şekil 3’de sunulmuştur.

Şekil 3: Öğretmenlerin İstenmeyen Öğrenci Davranışlarıyla Başa Çıkma Yöntemleri İlişkin Görüşleri

Şekil 3 incelendiğinde katılımcılar istenmeyen öğrenci davranışlarıyla başa çıkma yöntemlerine yönelik görüşleri; iletişim becerilerini kullanmak, veli ile işbirliği yapmak, destek almak, cezaya başvurmak, ödül vermek, farkındalık oluşturmak ve davranışı söndürmeye çalışmak teması altında analiz edilmiştir. İletişim becerilerini kullanmak teması içinde katılımcılar istenmeyen öğrenci davranışları ile başa çıkma; davranışın nedenini anlamaya çalışmak, empati kurmak, iletişim kurmaya çalışmak, öğrencilere kendilerini ifade etmelerine imkan vermek, nasihat vermek ve empatiyi öğretmeye çalışmak yöntemlerini kullandıklarını ifade etmiştir.

Davranışın nedenini anlamaya çalışmaya yönelik görüş belirten (K-1, K-9) katılımcılardan K-1'in görüşü "Öğrencinin yaptığı davranışın nedenini anlamaya çalışıyorum. Çok saygısızca bulduğum davranışları uyarıyorum." şeklindedir. Empati kurmaya yönelik görüş belirten (K-2, K-6) katılımcılardan K-2 görüşünü "Empati yaparak öğrencileri anlamaya çalışıyorum. Bu şekilde olumsuz davranışların önüne geçmeye çalışıyorum." şeklinde ifade etmiştir. İletişim kurmaya yönelik K-5'in görüşü "Öğrencilerle ortak ilgi alanlarım olduğunu vurgulayarak onlarla daha iyi iletişim kurmaya çalışıyorum. Öğrencilere kendilerini ifade etmelerine imkan vermeye yönelik görüş belirten (K-5, K-14) katılımcılardan K-14 görüşünü

“Disiplin konusunda kararlı olup birbirlerinin haklarını ihlal etmemeleri konusunda tutarlı davranıyorum. Şiddet argo sözcükler kullanmadan da haklarını savunup kendilerini daha iyi ifade edebileceklerini göstermeye çalışıyorum.” şeklinde ifade etmiştir. Nasihat vermeye yönelik K-10’un görüşü *“Öğrenciye nasihat ederek, davranışlarına yönelik uyararak, olumlu olumsuz sonuçlar hakkında örneklendirme yaparak, son çare olarak da disipline göndererek başa çıkmaya çalışıyorum.”* şeklindedir. Empatiyi öğretmeye yönelik K-14’ün görüşü *“Onlara empatiyi aşılayarak, her birinin değerli bir birey olduğunu hissettirmeye çalışıyorum.”* şeklindedir.

Veli ile işbirliği yapmak teması içinde katılımcılar veli ile iletişim kurmak yöntemini kullandıklarını ifade etmiştir. Veli ile iletişime geçmeye yönelik görüş belirten (K-5, K-7, K-9, K-15) katılımcılardan K-7 görüşünü *“İstenmeyen öğrenci davranışıyla ile karşılaştığımda rehber öğretmene yönlendiriyorum ya da ailesini okula çağırıp sorunu ailesi ile çözmeye çalışıyorum.”* şeklinde ifade etmiştir.

Destek almak teması içinde katılımcılar Rehberlik Servisine yönlendirmek yöntemini kullandıklarını ifade etmiştir. Rehberlik Servisine yönlendirmeye yönelik görüş belirten (K-5, K-7, K-9, K-15) katılımcılardan K-9 görüşünü *“İlk olarak öğrencinin kendisiyle bu davranış hakkında konuşurum. Çözüm olmazsa ailesiyle görüşürüm. Bazı konularda rehberlik servisine yönlendiriyorum.”* şeklinde ifade etmiştir.

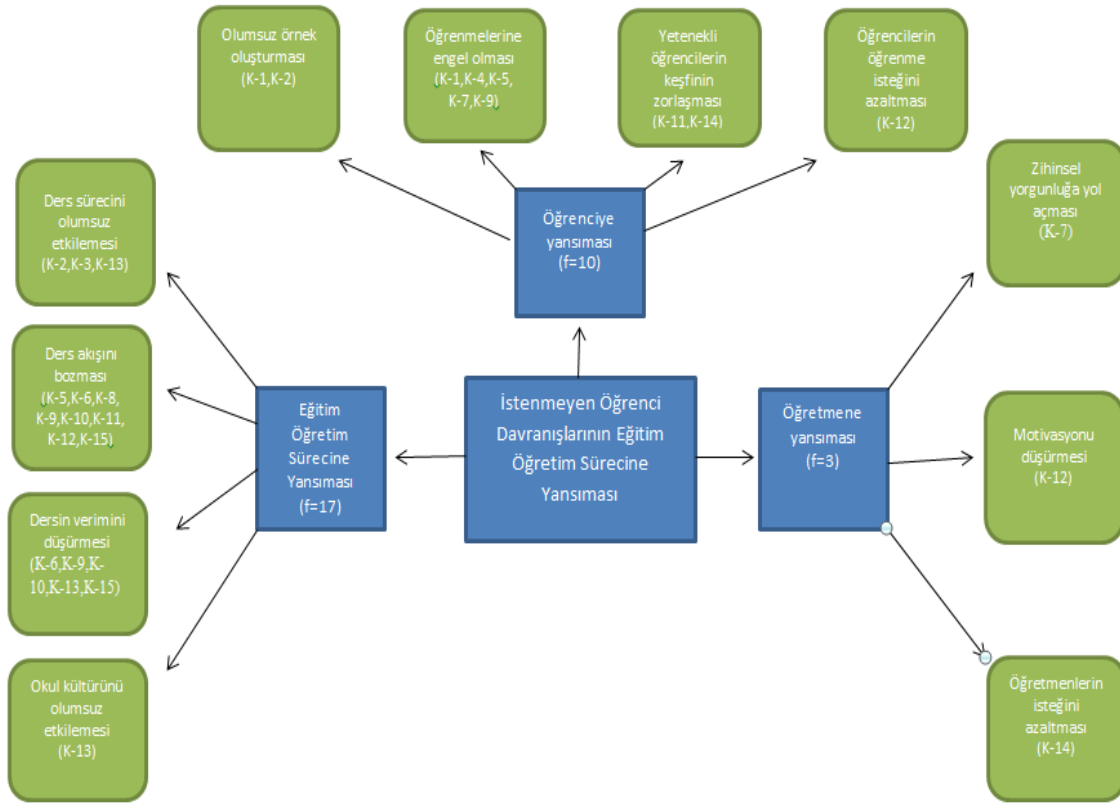
Cezaya başvurmak teması içinde katılımcılar disipline göndermek ve ceza yöntemine başvurmak yöntemlerini kullandıklarını ifade etmiştir. Disipline göndermeye yönelik görüş belirten (K-3, K-6, K-8, K-9, K-10) katılımcılardan K-3 görüşünü *“Genellikle öğrencileri uyarıyorum. Özellikle argo konuşan öğrencileri sert şekilde uyarıyorum ve disiplin yönetmeliğini uyguluyorum.”* şeklinde ifade etmiştir. Ceza yöntemine başvurmayla yönelik görüş belirten (K-5, K-12, K-13) katılımcılardan K-5 görüşünü *“Bazı durumlarda öğrencinin sırasını değiştiriyorum. Durum devam ederse veli ile görüşüyorum.”* şeklinde ifade etmiştir.

Ödül vermek teması içinde katılımcılar olumlu davranışı ödüllendirmek yöntemini kullandıklarını ifade etmiştir. Olumlu davranışı ödüllendirmeye yönelik görüş belirten (K-2, K-4, K-13) katılımcılardan K-2 görüşünü *“Derslerde başarılı ve saygılı olan öğrencileri ödüllendirmeye çalışıyorum. Bu şekilde olumsuz davranışların önüne geçmeye çalışıyorum.”* şeklinde ifade etmiştir. Farkındalık oluşturmak teması içinde katılımcılar sözel uyarılarda bulunmak yöntemini kullandıklarını ifade etmiştir. Sözel uyarılarda bulunmaya yönelik görüş belirten (K-1, K-3, K-4, K-10, K-11, K-12) katılımcılardan K-4 görüşünü *“Genellikle öğrencileri uyarıyorum”* şeklinde ifade etmiştir. Davranışı söndürmeye çalışmak teması içinde katılımcılar görmezden gelmek yöntemini kullandıklarını ifade etmiştir. Görmezden gelmeye yönelik görüş belirten (K-11, K-13) katılımcılardan K-11 görüşünü *“Çoğu zaman yapılan davranışı görmezden geliyorum”* şeklinde ifade etmiştir.

Katılımcı görüşlerine göre öğretmenler istenmeyen öğrenci davranışları ile başa çıkmak için birçok yonteme başvurdukları görülmektedir. Öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarıyla başa çıkmak için farklı yöntemlere başvurmasında istenmeyen davranışının ne olduğunun önemli olduğu söylenebilir. Öğretmene saygısızlık gibi istenmeyen bir davranış ile ödevi yapmama gibi istenmeyen davranış ile başa çıkmada kullanılacak yöntemin farklılaşmasının nedeni istenmeyen davranışın ne olduğundan kaynaklanabilir.

Araştırmanın cevap aradığı dördüncü soru, istenmeyen öğrenci davranışlarının eğitim öğretim sürecine yansımalarını ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular Şekil 4’de sunulmuştur.

Şekil 4: İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Eğitim Öğretim Sürecine Nasıl Yansımasına Yönelik Öğretmen Görüşleri

Şekil 4 incelendiğinde katılımcıların istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik görüşleri; eğitim öğretim sürecine, öğrencilere, öğretmene yansıması temaları altında analiz edilmiştir. Öğrenciye yansıması teması içinde katılımcılar istenmeyen öğrenci davranışlarının; diğer öğrencilere olumsuz örnek oluşturmaları, diğer öğrencilerin öğrenmesine engel olması, yetenekli öğrencilerin farkına varılmasını zorlaştırması, ilgili öğrencilerin isteğini azaltması şeklinde yansıdığını ifade etmiştir. Olumsuz örnek oluşturmalarına yönelik görüş belirten (K-1, K-2) katılımcılardan K-2 görüşünü “Eğitim sürecinde bazı aksaklıklara yol açmaktadır. Diğer öğrencileri olumsuz örnek olup aynı davranışı diğer öğrencilerin de yapmasına neden oluyor. Sonrasında akademik başarı kendiliğinden düşüyor.” şeklinde ifade etmiştir. Yetenekli öğrencilerin farkına varılmasını zorlaştırmasına yönelik görüş belirten (K-11, K-14) katılımcılardan K-11 görüşünü “Öncelikle dersin akışını olumsuz etkiliyor. Bu olumsuz davranışlar yüzünden o derse gerçekten yeteneği olan öğrencilere ayırt etmek güçleşiyor.” şeklinde ifade etmiştir. Öğrencilerin isteğini azaltmasına yönelik K-12’nin görüşü “Eğitim öğretim sürecini sekteye uğrattığı için dersin amacından sapması, başarılı olan öğrencilerin

dersi dinlemesine engel olması ve isteğini azaltması gibi etkenleri ortaya çıkarmaktadır.” şeklindedir.

Öğretmene yansıması teması içinde katılımcılar istenmeyen öğrenci davranışlarının; zihinsel yorgunluğa yol açması, motivasyonu düşürmesi, öğretmenlerin isteğini azaltması şeklinde yansıdığını ifade etmiştir. Zihinsel yorgunluğa yol açmasına yönelik K-7’nin görüşü “*Öğretmenlerde zihinsel olarak yorgunluğa sebep oluyor.*” şeklindedir. Motivasyonu düşürmesine yönelik K-12’nin görüşü “*Bu davranışlar öğretmenlerin motivasyonunu ciddi şekilde düşürüyor.*” şeklindedir. Öğretmenlerin isteğini azaltmasına yönelik K-14’ün görüşü “*...yeni konuların anlatılma hevesini, isteğini öğretmende bırakmamaktadır.*” şeklindedir.

Eğitim-Öğretim sürecine yansıması teması içinde katılımcılar istenmeyen öğrenci davranışlarının; ders sürecini olumsuz etkilemesi, ders akışını bozması, dersin verimini düşürmesi ve okul kültürünü olumsuz etkilemesi şeklinde yansıdığını ifade etmiştir. Ders sürecini olumsuz etkilemesine yönelik görüş belirten (K-2, K-3, K-13) katılımcılardan K-3 görüşünü “*Öğrencilerin ciddiyetsiz ve dikkatsiz davranışları ders sürecini olumsuz etkilemektedir. Sınıf ortamını ve huzurunu bozmaktadır.*” şeklinde ifade etmiştir. Ders akışını bozmasına yönelik görüş belirten (K-5, K-6, K-8, K-9, K-10, K-11, K-12, K-15) katılımcılardan K-10 görüşünü “*Eğitim öğretim ortamını olumsuz şekilde etkilemekte olup dersin işlenmesine ve kazanımlarını uygulanmasına engel olmaktadır. Ders için ayrılan süreyi ciddi şekilde düşürmektedir.*” şeklinde ifade etmiştir. Dersin verimini düşürmesine yönelik görüş belirten (K-6, K-9, K-10, K-13, K-15) katılımcılardan K-6 görüşünü “*Dersin akışının sürekli olarak bozuluyor. Biz sınıfta düzeni sağlamakla vakit kaybettiğimiz için derslerden yeterince verim alamıyoruz.*” şeklinde ifade etmiştir. Okul kültürünü olumsuz etkilemesine yönelik K-13’ün görüşü “*İstenmeyen davranışlar hem ders ortamını hem de okul kültürünü olumsuz etkilemektedir.*” şeklindedir.

Katılımcı görüşlerine göre öğretmenler istenmeyen öğrenci davranışlarının eğitim öğretim sürecine, öğrencilere, öğretmene birçok açıdan olumsuz yansıması olmaktadır. İstenmeyen öğrenci davranışı sadece eğitim ve öğretim sürecini aksatmamakta aynı zamanda hem öğretmene hem de diğer öğrencilere olumsuz yansımaları olduğu belirtilebilir. Bundan dolayı istenmeyen öğrenci davranışlarını olumsuz etkilerinin geniş olduğu söylenebilir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada istenmeyen öğrenci davranışları, nedenleri, öğretmenlerin başa çıkma yöntemleri ve bu davranışların eğitim öğretim sürecine yansıması öğretmen görüşlerine göre incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre derse yönelik istenmeyen davranışların derste sorumluluk almama, dersin akışını bozma, derse ilgisizlik, ödevleri yapmama ve derse geç kalma olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın bu sonucunu destekleyen araştırma sonuçları bulunmaktadır (Çetin, 2013; Görmez, 2016; Kazak ve Koyuncu, 2021; Siyez 2009). Öğrencilerin derse yönelik sergiledikleri istenmeyen öğrenci davranışlarından yola çıkarak öğrencilerin derse yönelik sorumluluklarını yerine getirmedikleri söylenebilir. Öğrencilerin derse yönelik sorumluluklarını yerine getirmemesi, öğretmenlerin etkili bir sınıf yönetimini sürdürmesini ve verimli bir öğretim sürecini gerçekleşmesini de engelleyecektir (Rathod, 2018).

Öğrencilerin derse yönelik yönelik sergiledikleri istenmeyen öğrenci davranışları öğrencinin akademik başarısının düşmesine, okula yabancılaşmasına, okula bağlılığının azalmasına neden olacağı söylenebilir. Araştırmada saygısız konuşmak, saygısız davranmak şeklindeki istenmeyen öğrenci davranışlarının hem öğretmene hem de akranlara yönelik sergilendiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin akranlarına yönelik saldırgan davranışlar sergilemek, kavga yapmak, hakaret etmek, argo kelimeler kullanmak gibi istenmeyen öğrenci davranışları sergiledikleri tespit edilmiştir. Bahsedilen istenmeyen öğrenci davranışları aynı zamanda toplumsal yaşamda da daha fazla görünür hale gelmektedir. Aydemir'in (2020) yapmış olduğu araştırmada öğrenciler saygısızlık, tahammülsüzlük, küfürlü ve argo konuşmayı, şiddeti birer toplumsal sorun olarak görmüşlerdir. Burada üzerinde durulması gereken konu öğrenciler toplumsal yaşamda sergiledikleri davranışları, okula ve sınıfa mı taşıyorlar yoksa sınıfta ve okulda sergiledikleri istenmeyen davranışları toplumsal yaşamamamı taşıyorlar.

Araştırma sonucuna göre öğretmenlere yönelik istenmeyen öğrenci davranışları; saygısız davranmak, saygısız konuşmak ve öğretmeni tehdit etmek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmene yönelik istenmeyen davranış içerisinde yer alan "öğretmeni tehdit etmek" davranışı araştırmanın dikkat çekici sonucudur. Öğrencinin öğretmeni tehdit etme davranışını sergilemesinde öğretmenlere yönelik gerçekleşen şiddet olaylarının artmasının, disiplin kurallarının yeterince işlememesinin, okul yönetiminin bu davranışları önemsemesinin veya önlem alamamasının bir etkisi olabilir. Öğretmenin tehdit edildiği bir ortamda öğretmen kendisini güvende hissetmeyecek, mesleğine yoğunlaşamayacak bunun sonucu olarak mesleki verimliliği düşecektir. Araştırma sonucuna göre öğrencilerin diğer istenmeyen davranışları ise okul kurallarına uymamak, okul eşyalarına zarar vermek, okulu temiz tutmamak, el şakası yapmak, arkadaşlarının eşyalarını izinsiz kullanmaktır. Araştırmanın bu sonucunu destekleyen araştırma sonuçları bulunmaktadır (Can ve Baksi, 2014; Duymaz, Akdoğan ve Tuncer, 2023; Korkmaz, Gönül ve Eyigün-Odabaşı, 2024; Özer vd., 2014; Yumuşak ve Balcı, 2018).

Araştırma sonucuna göre istenmeyen öğrenci davranışlarının varlığı, eğitimin amaç ve işlevlerini ne kadar yerine getirebildiği konusu üzerine yeniden odaklanmayı gerektirmektedir. Ayrıca tartışılması gereken başka bir konu ise öğretim programlarında yer alan amacı temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek olan, yardımseverlik, dostluk, adalet, sorumluluk, dürüstlük, öz denetim, sevgi, saygı, sabır ve vatanseverlik değerlerini içeren kök değerlerin öğrencilere ne kadar kazandırılabilmiştir. Bu değerler yeteri kadar kazandırılabilseydi en azından başkasıyla iletişimde kendini gösteren saygısız davranmak, argo konuşmak, hakaret etmek ve kavga etmek şeklinde istenmeyen öğrenci davranışlarının olmaması gerektiği söylenebilir.

Araştırma sonucuna göre istenmeyen öğrenci davranışlarının aile kaynaklı nedenleri aile ilgisizliği, ailenin eğitime önem vermemesi, olumsuz aile yaşantıları, değerlerin öğretilmemesi, ailelerin rol model olamaması ve aile içi iletişimin zayıf olmasıdır. Araştırmanın bu sonucu destekleyen araştırma sonuçları bulunmaktadır (Gökyer ve Doğan, 2016; Özer vd., 2014; Sadık, 2008; Siyez, 2009). Aile istenmeyen öğrenci davranışlarına neden olan okul dışı faktörler kategorisinde yer almaktadır. Aynı zamanda aile etkili bir okulun dört önemli unsurundan biri olmasının yanı sıra (Helvacı ve Aydoğan, 2011), öğrencinin okul başarısını da önemli ölçüde belirlemektedir (Erdoğan ve Demirkasimoğlu, 2010). Aile bireyin topluma ait değer ve normları, yaşam biçimini, davranış kodlarını sosyalleşme aracılığıyla ilk öğrendiği kurumdur.

Eğitim söz konusu olduğunda ise aile destekçi, danışman, rehber, koruyucu ve yardımcı olarak çocuklarının eğitim sürecinde destek olmaktadır (Şahin, 2023). Okulun amaç ve işlevlerini gerçekleştirebilmesi için ailenin desteğine ve ailenin eğitim sürecine katılımının gerçekleşmesi gerekmektedir. Okulda verilen eğitim ile ailede verilen eğitim birbirini tamamlayıcı nitelikte olmalıdır (Chenge vd., 2017; Turhan, 2010). Okul ve aile arasında kurulan iş birliği, okuldaki disiplinsizliğin önlenmesine katkı sağlayacaktır (Chenge vd., 2017; Çalık, 2007). Aile öğrencinin başarısı için değil, öğrencilerin disiplin sorunları ve devamsızlık gibi olumsuzlukların çözümünde de referans kaynağıdır (Şahin, 2023). Bu araştırma sonucuna göre aile istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenleri içerisinde yer alması yukarıda bahsedilen bilgiler doğrultusunda ailenin eğitim sürecindeki işlevlerini tam olarak yerine getiremediği söylenebilir. Ailenin eğitim sürecindeki işlevlerini tam olarak yerine getirememesinin nedeni ailenin, toplumun sosyo-ekonomik, siyasi, kültürel, manevi ve ahlaki alanlarındaki dönüşümlerin etkisi altında kolayca değişebilen toplumsal kurum olmasıdır. Günümüz koşullarında, aile ve evlilik ilişkileri alanında bir dizi dönüşümler gerçekleşmiş, bireycilik değerlerine doğru bir eğilim daha belirgin bir hale gelmiş, aile otoritesi baskılanmaya başlamış ve geleneksel aile davranış modellerinde bir değişme gerçekleşmiştir (Lazurenko, vd., 2021).

Araştırma sonucuna göre istenmeyen öğrenci davranışlarının öğrenci kaynaklı nedenleri; öğrencilerin kendilerini okula ait hissetmemeleri, empati becerilerinin zayıf olması, dikkat çekmeye çalışması, ergen benmerkezciliği, öğrencilerinin sorumluluk üstlenmemeleri, ders çalışma alışkanlığının olmaması, yetersiz hissetmeleridir. Araştırmanın bu sonucunu destekleyen araştırma sonuçları bulunmaktadır (Girmen ve diğerleri, 2006; Yumuşak ve Balcı, 2018). Araştırmanın diğer bir sonuna göre istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenleri; okul kurallarının yetersizliği, kurallarının uygulanmasındaki tutarsızlık, eğitim ortamının elverişsiz olması, derslerin öğrencilerin ilgisini çekmemesi, sosyal medyada çok zaman geçirme, sosyal medyadaki içeriklerin etkisinde kalmadır. Araştırma sonucuna göre istenmeyen öğrenci davranışlarının farklı temalar altında fazlaca nedenleri olduğu söylenebilir. İstenmeyen öğrenci davranışlarının nedenlerini yönelik geliştirilen algı istenmeyen öğrenci davranışlarıyla mücadele etmeyi de etkilemektedir. Öğretmen öğrencinin istenmeyen davranışının nedenin evdeki sorunlardan kaynaklandığına inanıyorsa, sorunu sahiplenmeyebildiği gibi istenmeyen öğrenci davranışı ile başa çıkmak için ebeveynleri de sürece dahil edebiliyor (Kulinna, 2008).

Araştırma sonucuna göre istenmeyen öğrenci davranışları öğretmenlerde zihinsel yorgunluğa yol açmakta, motivasyonlarını düşürmekte, çalışma isteklerini azaltmanın yanı sıra ders sürecini olumsuz etkilemekte, ders akışını bozmakta, dersin verimini düşürmekte ve okul kültürünü olumsuz etkilemekte ve diğer öğrencilerin öğrenmesine engel olmaktadır. Araştırmanın bu sonucuna benzer araştırma sonuçları bulunmaktadır (Temiz, 2020; Yılmaz, 2008). Araştırma sonuçlarına bağlı olarak aşağıda öneriler sunulmuştur. İstenmeyen öğrenci davranışlarının nedenlerinin çokluğu göz önünde bulundurularak uzun, orta, kısa vadeli planlamalar ve düzenlemeler yapılabilir. Disiplin kuralları ve uygulanmasında değişikliğe gidilmesi kısa vade yapılacak düzenlemeler içinde değerlendirilebilir. Aile ile ilgili yapılacak düzenlemeler uzun vadeli düzenlemeler içinde değerlendirilebilir. Öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarının önlenmesi/düzeltilmesi konusundaki etkililiği düşünüldüğünde bu konularda farklı uzmanlık alanlarına sahip uzmanların öğretmenlere hizmet içi eğitim vermesi önerilebilir. İstenmeyen öğrenci davranışlarını önlenmesi/düzeltilmesi konusunda rehberlik

servisi daha aktif çalışması sağlanabilir. Öğretmenler öğrencilerin bireysel farklılıklarına uygun aktif öğrenme tekniklerini kullanmaları öğrencilerin derse ilgilerini artırabilir. Bu ise öğrencinin derse yönelik sergilediği istenmeyen davranışları engelleyebilir.

Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formunda ile elde edilmiştir. Araştırmada diğer veri toplama araçlarının kullanılmaması araştırmanın sınırlılığı olarak belirtilebilir.

Yazarlık Katkısı

Araştırmanın birinci yazarı konunun belirlenmesi, kavramsal çerçevenin yazılması, araştırmanın yürütülmesi, araştırmanın raporlaştırılması sürecini üstlenirken (% 50), araştırmanın ikinci yazarı ise verilerin toplanması, analiz edilmesi, biçimsel düzenlemenin yapılmasını üstlenmiştir(%50).

Etik Kurul Beyanı

Kurul Adı: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu

Karar Tarihi: 11.12.2024

Belge Numarası: E-72321963-050.04-371582

KAYNAKÇA

- Akçadağ, T. (2008). İstenmeyen davranışların yönetimi. H. Kıran (Ed.), *Etkili sınıf yönetimi* (s. 269-302). Anı Yayıncılık.
- Ataman, A. (2001). Sınıf içinde karşılaşılan davranış problemleri ve önlemler. L. Küçükahmet (Ed.), *Sınıf yönetiminde yeni yaklaşımlar* (s. 171-191). Nobel Yayınları.
- Aydemir, M. (2020). *Lise öğrencilerine göre günümüzün toplumsal sorunları, nedenleri, çözümleri ve gelecekteki muhtemel toplumsal sorunlar*. (Tez No.: 617838) [Yüksek lisans tezi, Sütçü İmam Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Aydın, A. (2015). *Sınıf yönetimi*. Pegem Akademi.
- Başar, H. (2016). *Sınıf yönetimi*. Anı Yayıncılık.
- Can, E. & Bakşi, O. (2014). Öğrencilerin sınıf içi tutum ve davranışlarının öğretmenlerin sınıf yönetimi başarısına etkisi. *Asya Öğretim Dergisi*, 2(1), Özel sayı, 86-101.
- Cangelosi, J. S. (2016). Sınıf yönetimi stratejileri. (Çev. Ed.: R. Hoş ve M. Toprak). *Öğrencilerin iş birliği yapmalarını sağlama ve bu iş birliğini devam ettirme*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Chenge, R. P, Chenge, E. & Maunganidze, L. (2017). Family factors that contribute to school dropout in Rushinga district in Zimbabwe. *International Journal of Laaw, Humanities & Social Science*, 1(4), 87-107.
- Christensen, L. B., Johnson, R. B., & Turner, L. A. (2015). *Araştırma yöntemleri: Desen ve analiz*. (Çev. Ed.: A. Aypay). Anı Yayıncılık.
- Coştu, F. (2023). The effects of positive/negative teachers' behaviors related to classroom management on preservice science teachers. *International e-Journal of Educational Studies*, 7(13), 122-133. <https://doi.org/10.31458/iej.1228610>

- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2016). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. Sage publications.
- Creswell, J. W., (2020). *Nitel araştırma yöntemleri, beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (Çev. Ed.: M. Bütün ve S. B. Demir). Siyasal Kitabevi.
- Çalık, C. (2007). Okul-çevre ilişkisinin okul geliştirmedeki rolü: kavramsal bir çözümleme. *Gazi Eğitimi Fakültesi Dergisi*, 27(3), 123-139.
- Çankaya, İ. (2011). İlköğretimde akran zorbalığı. *Journal of Uludag University Faculty of Education*, 24(1), 81-92.
- Çetin, B. (2013). Sınıfta istenmeyen öğrenci davranışlarıyla ilgili sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD) 14(1)*, 255-269.
- Dada, E. M. & Okunade, H. F. (2014). Classroom undesirable behaviours and strategies used for controlling them among primary school teachers. *Kuwait Chapter of Arabian Journal of Business and Management Review*. 3. (51-57).
- Dağlı, A., & Baysal, N. (2011). İlköğretim II. kademedeki görevli öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları disiplin sorunlarına ve bunların çözüm yollarına ilişkin görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(38), 61-78.
- Demir, M. K. (2011). Öğretmen adaylarının karşılaşmak istemedikleri davranışların analizi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*. 31, 68-84.
- Duymaz, E., Akdoğan, T., & Tuncer, E. (2023). Öğrencilerde istenmeyen davranışlar ve bu davranışları engelleme yaklaşımları. *Bayterek Uluslararası Akademik Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 17-35. <https://doi.org/10.48174/buaad.1284757>
- Erdoğan, Ç., & Demirkasımoğlu, N. (2010). Ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi [Educational Administration: Theory and Practice]*, 16(3), 399-431.
- Girmen, P., Anılan, H., Şentürk, İ. & Öztürk, A. (2006). Sınıf öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışlarına gösterdikleri tepkiler. *Sosyal Bilimler Dergisi*, (15), 235.
- Gökkyer, N. & Doğan, B. (2016). İstenmeyen öğrenci davranışları ve nedenlerine ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 26. <https://doi.org/10.18069/fusbed.82121>
- Görmez, E. (2016). Ortaokul öğrencilerinin sınıf içi istenmeyen davranışlarının incelenmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 443-456.
- Helvacı, M. A., & Aydoğan, İ. (2011). Etkili okul ve etkili okul müdürüne ilişkin öğretmen görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 42-61.
- Johnson, B., & Christensen, L. (2004). Quantitative, qualitative and mixed approaches. *Educational Research*, Pearson Education Inc.
- Johnson, Z. D., Goldman, Z. W. & Claus, C J. (2019). Why do students misbehave? An initial examination of antecedents to student misbehavior, *Communication quarterly*. 67(1), 1-20. <https://doi.org/10.1080/01463373.2018.1483958>
- Kazak, E., & Koyuncu, V. (2021). Undesired student behaviors, the effects of these behaviors and teachers' coping methods. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 11(2), 637-659. <http://dx.doi.org/10.18039/ajesi.815506>
- Kitishat, A. R., & Al-Friehat, H. M. (2013). Undesirable behavior in class: Reasons and solutions. *Research Journal of Science & IT Management*, 2(5), 37-42.

- Korkmaz, T., Gönül, E. & Eyigün-Odabaşı, H. (2024). Sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışları önleme stratejileri. *Uluslararası Eğitime Özgün Bakış Dergisi*, 2(1), 112-128. <https://doi.org/10.62416/ijwb-20>
- Kulinna, P. H. (2008). Models for curriculum and pedagogy in elementary school physical education. *The Elementary School Journal*, 108(3), 219-227.
- Küçükahmet, L. (2001). *Sınıf yönetimi*. Nobel.
- Lazurenko, N. & Korolyova, K. & Voloshina, I. & Svischeva, I. & Blagorozheva, Z. (2021). The role of family in the students' educational achievement. *Revista on line de Política e Gestão Educacional*. <https://doi.org/10.22633/rpge.v25iesp.7.16154>
- Marzano, R. J., Marzano, J. S. & Pickering, D. J. (2008). *Etkili sınıf yönetimi stratejileri* (Çev.: S. Sakacı). Redhouse Eğitim Kitapları.
- McMillan, J. H., & Schumacher, S. (2010). *Research in education evidence-based inquiry*. Pearson.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* (Çev. Ed.: S. Turan). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Neuman, W. L. (2012). *Toplumsal araştırma yöntemleri: Nicel ve nitel yaklaşımlar*. (5th Ed.), Yayın Odası.
- Özdaş, F., & Ağasoylu, M. (2021). Öğretmen anlatılarında istenmeyen öğrenci davranışlarının incelenmesi. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(20), 278-294.
- Özdemir, E., Ö. (2011). İstenmeyen davranışların önlenmesi. Z. Kaya (Ed.), *Sınıf yönetimi* (s. 75-96). Pegem Yayıncılık.
- Özer B., Bozkurt N. & Tuncay A. (2014). İstenmeyen öğrenci davranışları ve öğretmenlerin kullandıkları başa çıkma stratejileri. *Turkish Journal of Educational Studies*, 1(2), 153-189.
- Öztürk, B. (2007). Sınıfta istenmeyen davranışların önlenmesi ve giderilmesi. E. Karip (Ed.), *Sınıf yönetimi*. Pegem A Yayıncılık.
- Patton, M. Q. (2014). Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri. (Çev.: M. Bütün ve S. B. Demir). Pegem.
- Rathod, A. (2018). Managing common misbehaviour problems of students. *International Journal of Advanced Educational Research*, 3(1), 371-373.
- Sadık, F. (2008). İstenmeyen davranışlarla baş etme stratejilerinin öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre incelenmesi. *İlköğretim Online*, 7(2), 232-251.
- Siyez, D. M., (2009). Liselerde görev yapan öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik algıları ve tepkileri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(25), 67-80.
- Şahin, M. (2023). The place and importance of family in education. *Millî Eğitim*, 52(240), 3195-3220. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.1184767>
- Temiz, S. (2020). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarında karşılaştıkları öğrenci davranış problemleri, bu problemlerin öğretme-öğrenme ve bunları yönetme stratejileri. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi*, 1(1), 1-15.
- Tertemiz, N. (2000). Sınıf yönetimi ve disiplin. L. Küçükahmet (Ed.), *Sınıf yönetimi içinde* (s. 49-70). Nobel Yayıncılık.
- Turhan, V. N. (2010). Ailedeki ekonomik ve kültür düzeyinin öğrenci başarısına etkisi üzerine bir araştırma. *Ekev Akademi Dergisi*, 14(42), 265-274.

-
- Türnüklü, A., Zoraloğlu, Y., & Gemici, Y. (2001). İlköğretim okullarında okul yönetimine yansıyan disiplin sorunları. *Eğitim yönetimi*, 7(27), 417-441.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık
- Yıldırım, İ. & Aydın, N. (2019). Liselerde istenmeyen öğrenci davranışlarını konu edinen çalışmaların meta sentez yöntemiyle incelenmesi. 18. 1574-1608. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2019.632526>
- Yılmaz, N. (2008). Dersin akışını bozan istenmeyen davranışları yönetme stratejilerinin incelenmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 1-38.
- Yiğit, B. (2010). Sınıfta disiplin ve öğrenci davranışlarının yönetimi. M. Şişman ve S. Turan (Ed.), *Sınıf yönetimi* (s. 77-95). Öğreti Yayıncılık.
- Yuan, X. & Che, L. (2012). How to deal with student misbehaviour in the classroom? *Journal of Educational and Developmental Psychology*, 2(1), 143-150. <https://doi.org/10.5539/jedp.v2n1p143>
- Yumuşak, G. & Balcı, Ö. (2018). Öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışları ile başa çıkma yöntemleri ve bu yöntemlerin etkililiğine ilişkin görüşleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(40), 223-254. <https://doi.org/10.31795/baunsobed.489128>
- Zencirkıran, M. (2015). *Sosyoloji* (4. Baskı). Dora Yayınevi.
-

